

3.03.2022

Den Europæiske Fredsfacilitet gør det muligt for EU at sende våben til Ukraine. Men hvordan kan Danmark være med?

På trods af forsvarsforbeholdet bidrager Danmark både til leverancen af dødbringende og ikke-dødbringende udstyr og til leverancen af anden støtte til Ukraines væbnede styrker.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉ ditte@thinkeuropa.dk

Før første gang i historien besluttede EU's udenrigsministre den 27. februar at indkøbe og sende våben til et tredjeland. Ministrene enedes om at sende for 500 millioner euro støtte til Ukraine i form af våben og andre ikke-dødbringende hjælpemidler.

Af de 500 millioner går 450 millioner til dødbringende militært udstyr og platforme og 50 millioner til andre midler, så som brændstof, førstehjælpsudstyr og militært sikkerhedsudstyr.¹ Baggrunden for beslutningen var en hasteanmodning fra Ukraine den 25. februar om bistand i form af levering af militært udstyr. Med aftalerne om assistance til Ukraine tillader medlemsstaterne også, at disse midler kan transporteres over deres territorier. Aftalen omfatter også Ungarn, der ellers har været kritisk overfor at deltage i leverancen af våben til Ukraine.

EU's våbenleverance til Ukraine er finansieret gennem den europæiske fredsfacilitet, da det ifølge EU's traktater ikke er lovligt at finansiere udgifter med militære og forsvarsmæssige implikationer over EU's budget (TEU, artikel 41.2).

Den europæiske fredsfacilitet blev vedtaget i 2021 og har til formål at forbedre EU's evne til at forebygge konflikter og styrke den internationale sikkerhed.² Den europæiske fredsfacilitet ligger uden for EU's budget og dermed også uden for bestemmelsen om, at EU's budget ikke må bruges til at støtte aktiviteter med militære implikationer. Fredsfaciliteten finansieres gennem bidrag fra EU's medlemsstater efter en fordelingsnøgle baseret på landenes bruttonationalindkomst.

Den europæiske fredsfacilitet har et samlet budget på 5,7 milliarder euro (2021-2027). Hjælpepakken til Ukraine udgør således omkring 10% af facilitetens samlede budget og lægger bånd på næsten hele facilitetens 2022- budget (540 millioner euro i 2022).

Den europæiske fredsfacilitet er blot ét af en række nye tiltag rettet mod at styrke EU's kompetencer og finansielle virkemidler inden for forsvar og militær. Samtidig med oprettelsen af den europæiske fredsfacilitet oprettede EU den europæiske forsvarsfond, ligesom man etablerede en særskilt konvolut for udbygning af militær infrastruktur under EU's infrastrukturprogram.³ Dertil kommer, at EU i 2021 udvidede det permanente strukturerede samarbejde om sikkerhed og forsvar med 14 projekter således, at det samlede antal projekter steg til 60 (2017-2021).⁴ I marts forventes EU's strategiske kompas, dvs. EU's overordnede forsvars- og sikkerhedspolitiske strategi, at blive endeligt vedtaget. Rækken af tiltag samt EU's

aktive rolle i eksport af våben til Ukraine illustrerer, at EU's sikkerhedsarkitektur er under hastig udvikling.

Danmark bidrager til EU's køb og leverance af våben til Ukraine

På trods af forsvarsforbeholdet deltager Danmark i den europæiske fredsfacilitet. Derfor bidrager Danmark både til leverancen af dødbringende og ikke-dødbringende udstyr og til leverancen af anden støtte til Ukraines væbnede styrker.

Den europæiske fredsfacilitet er dog opdelt i to søjler, én søjle der omfatter EU's egen militære operationer og én søjle der omfatter aktioner der har til formål at styrke militær- og forsvarskapacitet og støtte militære aspekter af fredsbevarende operationer.

På grund af forsvarsforbeholdet kan Danmark ikke deltage i finansieringen eller gennemførelsen af EU's egne militære operationer. Under forhandlingen af fredsfaciliteten i 2018-2021 lagde regeringen vægt på, at Danmarks deltagelse i aktiviteter under den europæiske fredsfacilitet anden søjle hviler på en vurdering af den konkrete udmøntning, mao. en vurdering fra sag til sag.[5](#)

Støtten til Ukraine hører i fredsfaciliteten til styrkelse af tredjelandes og regionale og internationale organisationers kapaciteter vedrørende militær- og forsvarsanliggender, og den type aktiviteter bidrager Danmark til.

Den europæiske fredsfacilitet erstatter ATHENA-mekanismen, hvor Danmark stod udenfor på grund af forsvarsforbeholdet, og den afrikanske fredsfacilitet som Danmark deltog i.

Operationen	Begyndelsesår	Status	Beskrivelse
Althea	2004	Aktiv	Formål er at promovere fred og sikkerhed i Bosnien-Hercegovina
Atalanta	2008	Aktiv	En anti-pirateri EU-indsats ud for Somalias kyst
Sophia	2015	Afsluttet	En indsats imod menneskesmuglingsruter i Middelhavet

Medlemsstater deltager ikke i våbenleverancen

Den europæiske fredsfacilitet tillader, at medlemsstater kan stå uden for bidrag, der involverer dødbringende udstyr og platforme. Lande kan i stedet bidrage med supplerende beløb til ikke-dødbringende bistand i form af medicinsk udstyr og sikkerhedsudstyr.

Da EU oprettede fredsfaciliteten, indskrev man en mulighed for, at stater kan vælge - af forfatningsmæssige eller politiske grunde eller på grund af risikovurderinger - at stå udenfor europæisk støtte til dødbringende udstyr. Dette var særligt et krav fra medlemsstater, der har tradition for militær neutralitet,

Irland, Østrig og Malta står uden for aftalen om at sende våben til Ukraine. Selvom Irland, Malta og Østrig har afholdt sig fra at stemme for EU-forslaget (konstruktiv stemmeafholdelse) om levering af våben til Ukraine, betragtes beslutningen som en fælles europæiske indsats.

1RÅDETS AFGØRELSE (FUSP) 2022/339 af 28. februar 2022; Rådets afgørelse (FUSP) 2022/338 af 28. februar 2022

2RÅDETS AFGØRELSE (FUSP) 2021/509 af 22. marts 2021

3ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility

4Det permanent strukturerede samarbejde (PESCO) om sikkerhed og forsvar omfatter 25 medlemsstater der er gået sammen om at styrke forsvarssamarbejdet. Danmark deltager ikke dette samarbejde.

5Europaudvalget 2019-20 EUU Alm. del - Bilag 193